TURUN YLIOPISTO

Väitösohje
12.11.2026

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Väitöstilaisuuden kulku

Väitöstilaisuuteen tultaessa saliin astuu ensin väittelijä, sitten kustos ja viimeisenä vastaväittäjä.

Miespuolinen väittelijä, kustos ja vastaväittäjä käyttävät yleensä frakkia ja mustia liivejä, naiset mustaa pitkähihaista pitkää hametta, jakkupukua tai housupukua. He voivat myös sopia, että miehet käyttävät tummaa pukua. Naisilla on tällöin lyhyt jakkupuku tai housuasu.

Ulkomailla valmistuneet käyttävät omaa tohtorinasuaan, johon saattaa kuulua viitta ja päähine. Kustos ja vastaväittäjä, mikäli ovat valmistuneet tohtoreiksi suomalaisesta yliopistosta, pitävät tohtorinhattua kädessään.

Kun kaikki ovat asettuneet paikoilleen, kustos avaa väitöstilaisuuden lausuen: ”…tiedekunnan määräämänä kustoksena julistan väitöstilaisuuden alkaneeksi”.

Väittelijä pitää seisaaltaan lectio praecursoriansa, joka saa kestää enintään 20 minuuttia. Ulkomaiselle vastaväittäjälle annetaan käännös lectio praecursoriasta. Kuulijoita tervehditään järjestyksessä: ”Arvoisa kustos, arvoisa vastaväittäjä, arvoisat kuulijat”.

Painovirheiden oikaiseminen jätetään pois. Väittelijä voi sen sijaan antaa vastaväittäjälle kirjallisen luettelon huomaamistaan virheistä, jonka vastaväittäjä liittää tiedekunnalle jätettävään lausuntoonsa.

Lectio praecursorian päätyttyä väittelijä lausuu: ”Pyydän Teitä, arvoisa professori (tohtori jne.) ... tiedekunnan määräämänä vastaväittäjänä esittämään ne muistutukset, joihin katsotte väitöskirjani antavan aihetta”.

Vastaväittäjä esittää seisaaltaan lyhyen lausunnon, jossa hän koskettelee väitöskirjan aihepiirin asemaa ja merkitystä tieteessä ja muita yleisluontoisia kysymyksiä. Lausunnon jälkeen vastaväittäjä ja väittelijä istuutuvat.

Varsinaisen tarkastuksen alkupuolella vastaväittäjä kohdistaa ensin huomion metodisiin ja yleisiin kysymyksiin, minkä jälkeen seuraa yksityiskohtainen tarkastus.

Vastaväittäjä saa käyttää tarkastukseensa enintään neljä tuntia, jotta mahdollisille ylimääräisille vastaväittäjille jäisi riittävästi aikaa. Jos tarkastus vie runsaasti aikaa, voidaan pitää tauko, jonka kustos ilmoittaa. Väitöstilaisuus saa kestää enintään kuusi tuntia.

Päätettyään tarkastuksen vastaväittäjä seisaalleen nousten esittää loppulausuntonsa, jota väittelijä kuuntelee seisaaltaan. Loppulausunnon päätteeksi vastaväittäjä kertoo esittääkö hän väitöskirjaa tiedekunnalle hyväksyttäväksi.

Väittelijä esittää seisaaltaan kiitoksensa vastaväittäjälle.

Väittelijä kääntyy yleisön puoleen ja lausuu: ”Tämän jälkeen kehotan niitä arvoisia läsnäolijoita, joilla on jotakin huomauttamista väitöskirjani johdosta, pyytämään puheenvuoron kustokselta”.

Kustos johtaa puhetta jakaen puheenvuorot ja valvoen, että väittelijä saa vastata välittömästi kuhunkin huomautukseen ja ettei käytetyissä puheenvuoroissa siirrytä syrjään asiasta.

Kustos päättää seisaalleen nousten väitöstilaisuuden lausuen: ”Väitöstilaisuus on päättynyt”.

Yleinen kuvaus Turun yliopiston väitöskirjojen tarkastusprosessista on sivulla:
https://www.utu.fi/fi/tutkimus/vaitokset/ohjeet

Vastaväittäjän tulee väitöstilaisuuden jälkeen toimittaa tiedekunnalle lausunto ja arvioinnin yhteenvetolomake, joka sisältää ehdotuksen arvolauseeksi.

Väitöskirjasta annetaan arvolause kiittäen hyväksytty, hyväksytty tai hylätty. Arvolauseen kiittäen hyväksytty edellytyksenä on, että väitöskirja kuuluu tasoltaan kansainvälisesti 10% parhaimmistoon.

Väitöskirjan arvostelu tapahtuu vastaväittäjän/vastaväittäjien sekä esitarkastajien lausuntojen perusteella. Mikäli vastaväittäjä ja molemmat esitarkastajat ilmoittavat lausunnoissaan arvioivansa väitöskirjan kuuluvan tasoltaan kansainvälisesti 10% parhaimmistoon, voidaan väitöskirja hyväksyä arvolauseella kiittäen hyväksytty.

Väitöskirjaa arvosteltaessa on otettava huomioon ainakin seuraavat seikat:

- tutkimusasetelman merkittävyys, omaperäisyys tai uutuus suhteessa muuhun asianomaisella alalla suoritettuun ja meneillään olevaan tutkimukseen
- valittujen tutkimusmenetelmien perustelu, menetelmien käytön omaperäisyys ja uusien menetelmien kehittely
- saatujen tulosten teoreettinen tai käytännöllinen merkitys
- työn osoittama perehtyneisyys asianomaiseen tutkimusalaan ja kyky tarkastella omaa tai muuta tutkimusta kriittisesti
- esityksen johdonmukaisuus ja selkeys ja muut tyyliseikat sekä
- väitöskirjan tekijän kyky puolustaa tutkimustaan väitöstilaisuudessa

Lausunnon kieli
Vastaväittäjä voi kirjoittaa lausuntonsa suomeksi, jos kaikki kontribuutioselvityksen allekirjoittajat ymmärtävät suomea. Muussa tapauksessa suositellaan, että lausunto kirjoitetaan englanniksi.

Lausunto tulee toimittaa viimeistään kahden viikon kuluessa väitöstilaisuuden jälkeen.